

1990

El Pitch & Putt a Catalunya

2010

20
Anys
de Pitch & Putt
a Catalunya

foto: Keyphoto

**RECALL HISTÒRIC DE 20 ANYS
DE PITCH & PUTT A CATALUNYA**
per Àngel Llopis Barceló

Crèdits

Coordinadors Editorials:

Àngel Llopis, Antoni Lloret i Marisol Garcia

© Copyright 2010. Tots els drets reservats.

Editat per la FCPP, ACPP i PGP

Assessorament lingüístic: Unió de Federacions Esportives de Catalunya

Primera Edició: Desembre del 2010

Dipòsit Legal: B-46.331-2010

Impremta: Gràfiques Cusco, S.A.

Col·laboradors:

Josep Mª de Anzizu

Martin Whitelaw

Quim Riera

Joan Perich

Lluís Fernández

Ricard Camó

Alex Sobrequés

Narcís Sureda

Ignasi Voltà

Pep Canals

Enric López Vilalta

Marta Mota

Agraïments

John Johnson

Marta Roqueta

Consol Martínez-Soria

Núria Vivas

Pauric Buggy

Hernan Morgenstern

John Manning

Revista Sota Par

Revista Par 54

Revista Forat 18

Jaume Puig

Òscar Puig

Index

Salutacions	3
Pròleg	10
Introducció	11
Orígens i Història de l'esport del Pitch & Putt	12
El Primer Camp de Pitch & Putt a Catalunya	19
Pitch & Putt: Reflexions sobre les possibles causes del seu èxit	28
Per què estimem aquest esport	36
Origen i Història de l'ACPP	40
Primeres relacions institucionals entre la Federació Catalana de golf i l'Associació Catalana de Pitch & Putt	56
Origen i Història de la Federació Catalana de Pitch & Putt	62
Els Clubs	72
El Palmarès	76
Els millors jugadors al llarg dels 20 anys	78
Els millors equips en els primers 20 anys del P&P Català	86
Els Camps	90
l'AGEPP	174
La vessant internacional del Pitch & Putt català	180
El Pitch & Putt a nivell internacional Campionat Internacionals	192
Els Integrants de les diferents seleccions catalanes en campionats d'Europa i del Món	200
Les grans competicions internacionals jugades a Catalunya	206
Revista PAR 54	216
Revista SOTA PAR. Sota Par, història d'un somni fet realitat	218
Història de la revista de P&P FORAT 18	220
Forat 18 - TV3	222
De Tee a Green - TV Girona	228
Tot Pitch & Putt TV Local	230
El web de quimriera.com	232
Col·laboració del Pitch & Putt a la Marató de TV3	234
Els Tècnics	236
Els Àrbitres	239
Sèniors	242
Juvenils	246
Dona, Esport i Pitch & Putt	248
Voluntariat. Filosofia. El voluntariat a la copa del Món de Teià	250
Estadístiques	252
Anuaris. Cartells. Calendaris. Fulls informàtics.	257
El Reglament	263
L'Handicap de Pitch & Putt Català	264
Les Regles	266
Normes de seguretat als camps de Pitch & Putt de Catalunya	276
Reglament per a la homologació dels Camps de Pitch & Putt	280
El Pitch & Putt a la Platja	284

Reservat tots els drets. La reproducció total o parcial d'aquesta obra, per qualsevol mitjà o procediment, compresos la reprografia el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars d'aquesta mitjançant lloguer o préstec públic, queda rigorosament prohibida, sense l'autorització escrita del titular del copyright, P.G.P, sota les sancions establertes per la llei.

Per la Secretaria General de l'Esport és una satisfacció i un orgull comprovar com el pitch & putt a Catalunya compleix 20 anys d'història. Aquest esport ha crescut, s'ha consolidat al nostre país i s'ha convertit en un dels que més progressos ha assolit a escala internacional. Per això, em sembla una molt bona idea que el llibre que teniu a les vostres mans resumeixi aquestes primeres dues dècades d'història.

Avui que es compleix el vintè aniversari, vull trametre-us la meva felicitació pels anys de dedicació al pitch & putt, per la il·lusió que heu demostrat tant vosaltres com els vostres predecessors, i desitjar-vos que la història d'aquest esport continuï plena d'èxits en el futur. Les federacions tenen un paper fonamental en l'organització, la promoció i el creixement de l'esport, i són bàsiques com a punt de trobada per establir vincles que van més enllà de l'aspecte competitiu. En aquest sentit, em sembla cabdal la feina feta des de la Federació.

Catalunya és una potència del pitch & putt i aquest fet ens reforça a escala internacional. És fonamental mantenir la nostra posició capdavantera, tant pel que fa al nivell dels nostres jugadors i jugadores com pel que fa a l'organització del major nombre de campionats en territori català. La qualitat esportiva i la capacitat organitzativa són dos valors que ens permetran continuar creixent.

Un objectiu prioritari de la Secretaria General de l'Esport durant aquests anys ha estat fer de l'esport un generador de canvi en tots els àmbits. Volem que l'esport formi part de l'estil de vida de les persones, del seu dia a dia, i el pitch & putt català està fent una molt bona feina en molts d'aquests aspectes.

Finalment, vull reiterar la meva felicitació als responsables de la Federació Catalana de Pitch & Putt per la feina feta pel seu esport i per la internacionalització de l'esport català, i perquè estic convençuda que en el futur desenvoluparan més accions i programes que ajudaran a l'evolució del pitch & putt a Catalunya. Tanmateix, vull felicitar els milers de jugadors i jugadores federats pel vostre esforç i dedicació.

Anna Pruna i Grivé

Secretària General de l'Esport de la Generalitat de Catalunya

20 anys de creixement sostingut d'un esport a Catalunya no s'expliquen fàcilment. Llavors es tractava d'un esport nou, desconegut, i quan va arribar al nostre país, els seus pioners van saber adaptar-lo reglamentàriament al nostre territori –un model de camp– i a la nostra gent –els nostres esportistes–. Així naixia el pitch & putt a Catalunya.

Aquest llibre recull les principals claus de l'èxit del pitch & putt a Catalunya. Perquè ha estat realment un èxit, amb bones cartes d'entrada, però que calia saber jugar. Un èxit que ha enriquit el patrimoni esportiu del nostre país i, tan sols per aquest motiu, recomano a tothom que tingui responsabilitats en el món de l'esport que el llegeixi.

Un èxit al qual no és aliena la dimensió internacional del pitch & putt i el gran treball que els dirigents catalans d'aquest esport estan duent a terme en totes les dimensions: espanyola, europea i mundial.

El llibre està farcit de noms de dirigents, d'esportistes, d'anècdotes; un capital humà que degudament gestionat ha esdevingut la "família" del pitch & putt català. Aquest capital humà és per mi la clau de volta d'aquest èxit que ha esdevingut el P&P esport, el P&P emprenedoria, el P&P gestió i el P&P fet social.

Un èxit que, lluny de l'autocontemplació, és llavor, energia, repte i guia per seguir evolucionant i gaudint del P&P com a fenomen esportiu, organitzatiu i social de primera. Gràcies a totes les persones que l'heu fet –i el fareu– possible.

Ignasi Doñate

*Director General de Projecció Internacional d'Organitzacions Catalanes
Departament de Vicepresidència
Generalitat de Catalunya*

En acceptar la salutació per a aquest llibre sobre els 20 anys de pitch & putt a Catalunya, vull saludar ben cordialment tots els representants de la Federació Catalana de Pitch & Putt i els membres de l'Associació Catalana.

L'edició d'aquest llibre recopilatori de la història del pitch & putt a casa nostra és una gran notícia per al món de l'esport català. És per això que espero que aquesta obra serveixi de reconeixement a totes aquelles persones que van contribuir a la introducció del pitch & putt a Catalunya i també a tots aquells que han treballat i continuen treballant per a la difusió d'aquest esport aquí a casa nostra i arreu.

Tot i ser un esport relativament jove a Catalunya, el bon treball de la Federació Catalana de Pitch & Putt i de l'Associació Catalana ha fet que en només vint anys aquest esport gaudeixi d'una gran popularitat a Catalunya i que any rere any creixin els practicants i aficionats a aquest esport.

És per aquest motiu que era tan necessària aquesta obra. D'aquesta manera, la història del pitch & putt i la seva evolució a casa nostra quedaran concreta- des en un llibre de referència per a tots els amants d'aquest esport.

Per tot això, des de la Unió de Federacions Esportives de Catalunya valorem enormement aquesta iniciativa, ja que consolida la pràctica del pitch & putt a casa nostra i fomenta la projecció d'aquest esport en particular i de l'esport català en general.

Així, doncs, la nostra felicitació i agraïment a la Federació Catalana i a l'Associació Catalana de Pitch & Putt per aquesta gran tasca, tot desitjant que el llibre sigui un gran èxit i que contribueixi a la difusió d'aquest esport aquí a Catalunya i a tot el món.

David Moner i Codina

President de la Unió de Federacions Esportives de Catalunya

Com a president de la FIPPA / EPPA, m'agradaria felicitar el Pitch & Putt català en arribar al 20 aniversari del nostre esport a Catalunya.

Tinc records molt feliços d'una magnífica setmana en el territori català en la celebració del primer Challenge Internacional a Solius, el 1997. Des de llavors, el nivell de joc dels jugadors catalans ha millorat molt i ara són alguns dels millors jugadors del món, que han guanyat tots els campionats a la seva disposició, és a dir: la Copa del Món, el Campionat del Món Individual i el Campionat d'Europa.

La seva contribució al Pitch & Putt internacional ha estat enorme. El Pitch & Putt català ha estat líder en la promoció de l'esport del Pitch & Putt a tot el món. En nom de la FIPPA / EPPA els donc les gràcies.

Gaudiu del 20è aniversari de P&P a Catalunya!

Frank Smith

President de l'EPPA i de la FIPPA

Vint anys és molt de temps per a les persones, però per a un esport és només una gota d'aigua de la seva existència.

Aquests vint anys, hem creat i organitzat un esport a Catalunya, hem establert les bases per tal de tenir un desenvolupament de qualitat, i gràcies a aquesta qualitat han arribat els èxits, tant esportius com organitzatius. Hem estat campions del món i d'Europa de Seleccions i hem tingut un jugador campió del món individual, a més d'altres fites esportives de primer nivell. Hem fet que milers de Catalans practiquin esport i hem posat el pitch & putt català al nivell del pitch & putt irlandès convertint-nos en un dels motors del pitch & putt mundial.

Però l'èxit de tot plegat no ha estat fàcil; ha calgut que es donés una combinació de factors importants per arribar-hi, uns inversors privats que han sabut trobar l'equilibri empresa-esport, un equip humà de professionals i voluntaris amb il·lusió i determinació per tirar endavant el projecte, un grup de jugadors entusiasmats per un esport sostenible. Tot sumat ha fet que vint anys de pitch & putt siguin vint anys d'èxit.

També cal un agraïment especialment a les institucions que han vist que aquesta tasca de qualitat que hem portat a terme mereixia un suport important. Mantenir obertes les línies de diàleg amb l'Administració ha estat també una clau important. I així mateix ho ha estat el fet de gaudir del suport de les diferents Administracions i tenir l'oportunitat de col·laborar per tal de millorar els projectes.

Hem mirat de ser capdavanters amb els nostres projectes, hem mirat de pensar més en el futur que en el present, i el fruit d'això és un esport consolidat i compromès amb la nostra societat.

Aquest llibre és la memòria del nostre esport, és un reconeixement a tots els que formem l'esport, és l'agraïment a tanta dedicació. Felicitats a tots i també gràcies a tots.

Victor Moscatel Mendelsohn

President de la Federació Catalana de Pitch & Putt

Una bona idea, il·lusió, intel·ligència i esforç

Aquests serien els quatre ingredients que han convertit el pitch & putt català en un èxit i en un referent tant per a les federacions internacionals com per a les organitzacions d'altres esports del nostre país.

Una bona idea. Va ser el que va tenir Martin Whitelaw quan fa més de vint anys va arribar a Catalunya i s'adonà que la majoria de la població no tenia accés a fer entrar una bola dins el forat d'un green, i va fer una cosa per solucionar-ho: va crear un pitch & putt. També varen tenir una bona idea unes desenes de famílies que amb els seus estalvis assumiren el risc d'engegar projectes d'instal·lacions noves en llocs on l'esport podia progressar. I no menys bona idea va ser que molts catalans creguessin que el pitch & putt els podia donar salut, entreteniment i benestar.

Il·lusió. L'entusiasme de passar de la idea a tirar endavant el primer camp a Solius, i l'entusiasme dels emprenedors que vingueren darrere. La il·lusió de tots els voluntaris que han cregut que aquest esport podia fer alguna cosa per la seva societat, sigui des del cor de les organitzacions o sigui des de fora.

Intel·ligència. Aprofitar aquesta il·lusió per, amb generositat, fer pinya i crear una entitat que organitzés les competicions i vetllés pels jugadors tot fent-la compatible amb la rendibilitat de les instal·lacions. Aquesta fórmula ha garantit un procés d'adaptació a les circumstàncies i de millora constant.

Esforç. Quan van arribar les primeres dificultats i ningú no va decaure, els camps van invertir en les seves instal·lacions i serveis any rere any. L'equip de l'ACPP i la FCPP va procurar que l'organització esportiva satisfés la majoria dels setze mil federats. Els jugadors d'elit es van superar quan semblava impossible i, és clar, l'esforç de cada dia va fer millorar el joc d'un mateix.

Amb aquests quatre ingredients hem arribat fins aquí, i amb ells, sens dubte farem vint anys més. Bon pitch & putt a tothom!

Marc Casadellà i Amer

President de l'Associació Catalana de Pitch&Putt

Martin Whitelaw
(President de l'ACPP 1994-1998)
Josep Antoni de Miquel Berenguer
(President de l'ACPP 1998-2002)
Josep Maria de Anzizu Furest
(President de l'ACPP 2002-2009
i de la FCPP 2006-2009)

Només vint anys després de la seva introducció a Catalunya, el pitch & putt s'ha convertit no solament en un dels esports més practicats en el nostre territori sinó també, en opinió de molts, en un fenomen de tipus social atès el nombre de practicants i el fet que és una activitat oberta a tot tipus de persones independentment del seu sexe, edat o possibilitats econòmiques. Els números són clars: a la fi del 2009 es calculava que unes 40.000 persones practicaven aquest esport, més de 16.000 de les quals amb llicència federativa. Hi havia 88 clubs –d'aquests 36 amb camp de joc– i se celebraven més d'un miler de competicions a l'any.

Aquest desenvolupament no s'ha produït de sobte sinó que ha anat tenint lloc amb una gran regularitat tot i alguns moments de crisi i de dubte, com en tota nova activitat. La publicació d'aquest recull pensem que és una idea molt encertada per recordar aquest recorregut en uns moments en què encara podem recordar amb exactitud els principals esdeveniments.

Els que firmem aquest pròleg hem estat només el cap formalment visible d'aquest desenvolupament, que no hauria pogut tenir lloc sense la motivació i l'esforç de moltes persones: jugadors, propietaris de camps, membres dels òrgans de govern, voluntaris, professionals, etc.

Podem dir que durant aquests vint anys a cada un de nosaltres ens ha tocat fer front a diferents moments i reptes. En Martin va ser el "pioner", i sense ell res no hauria estat possible. Ell va construir un camp que va ser un model per als altres, va promoure la primera competició i va també posar en marxa i presidir inicialment l'associació d'empresaris.

En Joan Anton va agafar les regnes de la nova associació en uns moments de dubte sobre el model que calia seguir i va saber aglutinar els interessos

dels empresaris i dels jugadors superant les lògiques dificultats de la segona etapa del desenvolupament de l'esport.

I durant els darrers vuit anys, amb en Josep Maria com a president s'han posat les bases normatives i estructurals per consolidar el nostre model de pitch & putt tant a escala local com internacional i s'ha aconseguit aglutinar un equip de professionals i voluntaris que assegurin el nostre futur institucional i esportiu.

Hom pot ressaltar, com a fets importants durant aquests vint anys, aspectes com el creixement en el nombre de jugadors i de competicions, els èxits aconseguits per la selecció catalana a escala internacional i, sobretot, el fet que el pitch & putt hagi estat reconegut, a Catalunya, com un esport independent i per tant amb dret a tenir una federació pròpia. Però al nostre entendre caldria destacar molt especialment quelcom que explica i, a la vegada, fa que el nostre model esportiu sigui "sostenible" al llarg del temps, i és l'equilibri aconseguit entre els objectius dels propietaris dels camps de joc –que requereixen una inversió relativament important i també un manteniment continu– i els jugadors, que a la vegada demanen uns preus del dret de joc assequibles. Aquesta bona relació entre empreses i esport és avui dia totalment necessària i el pitch & putt català és, en la seva dimensió, un exemple en aquest sentit.

Escrivim aquestes ratlles en uns moments de crisi econòmica que, com és lògic, afecta tant els camps com els jugadors. Però pensem que la qualitat i preparació de les persones que avui dia dirigeixen el nostre esport –tant a nivell de juntes directives com de secretaria, juntament amb les bases que s'han posat durant aquests vint anys, asseguraran el nostre futur no solament a curt termini sinó també a llarg termini i sense perdre mai de vista la característica del pitch & putt com un esport a l'abast de tothom.

EL PERQUÈ D'UN LLIBRE DE PITCH & PUTT

La història s'escriu segons la documentació trobada i interpretada pels seus mentors, sigui a través dels escrits, dels papirs, de les pintures a les coves o a les parets més o menys conservades, als temples, a les mògies, als fòssils, a les monedes i a moltes altres coses normalment difícils de desxifrar, i ja no diem d'interpretar. I és que moltes vegades la mateixa història s'escriu segons el punt de mira de cada autor.

Ara que només fa vint anys que el pitch & putt es va introduir a Catalunya –de ben segur que pels nascuts el 1990 és tota una vida, però per nosaltres ha estat un obrir i tancar d'ulls–, hem cregut convenient posar-nos a escriure totes aquestes vivències al voltant d'aquest esport, les nostres experiències, tant gaudint del joc com lluitant a la taula dels despatxos en reunions i debats sobre quin era el millor camí per al pitch & putt. Hem cregut que aquest era un bon moment per oferir a molta gent de Catalunya i també de fora, que es pregunten què és això del pitch & putt, un referent, una guia, un llibre. No pretenem que aquest sigui un llibre de lectura, sinó més aviat un llibre d'història, de testimonis. Una història que encara que sigui recent i curta, és carregada d'episodis interessants. Vint anys d'episodis, de fites, d'èxits i decepcions, en definitiva vint anys viscuts intensament. Al llarg de tot aquest temps s'ha passat de ser molt petits i fonamentalment ignorats a ser considerats i reconeguts a casa nostra i arreu del món, i aquest llibre ha de servir per refermar el que tenim, consolidar el que hem assolit enfront de pressions i fins i tot agressions que vénen i que continuaran arribant de l'exterior. Aquest llibre no pretén ser res més que un testimoni escrit que serveixi per donar a conèixer als d'aquí i als d'allà el nostre esport, els seus fonaments, la seva filosofia, com es va crear i com s'ha desenvolupat. En definitiva, vol deixar constància que el pitch & putt no és un caprici de quatre fanàtics que volen anar pel món amb la bandera proclamant que Catalunya és alguna cosa més que un territori on es treballa dur, s'acull a qui ve i que se solidaritza amb la resta del país, sinó que a Catalunya el pitch & putt representa avui en dia una realitat formada per 36 camps d'empreses, la majoria familiars, 88 clubs esportius, 16.000 jugadors federats i més de 30.000 jugadors habituals, que amb molta il·lusió fan més de 1.000 campionats a l'any.

De tot això és, en definitiva, del que vol deixar constància aquest llibre. Crec que a més pot contribuir al fet que les noves generacions tinguin una referència i una motivació per continuar lluitant per millorar aquest nou esport al nostre país. I finalment, si es pot documentar aquesta història és perquè hi ha hagut persones com Josep M. de Anzizu, Martin Whitelaw, Joan Perich, Quim Riera i moltes altres que a més de treballar durant aquests anys pel pitch & putt, han recollit experiències i documentació que ho han fet possible.

Àngel Llopis
Vicepresident de la FCPP

Fotografia de l'any 1979 del campió d'Irlanda Strokeplay Leo O'Reilly (segon per l'esquerra) rebent el trofeu de campió de Leinster Strokeplay del directiu de Leinster Pauline Gleson (esquerra), Dick Abraham (centre) i John Kelly (segon per la dreta), a l'erne.

ROCKLODGE 1964: O'RIORDAN TREBLE

Left to Right: T.J. O'Riordan (Irish Men's Matchplay Champion); Mary O'Riordan (National Ladies' Strokeplay Champion); Michael O'Riordan (National Men's Strokeplay Champion)

ORÍGENS I HISTORIA DE L'ESPORT DEL PITCH & PUTT

Per Martin Whitelaw

Abans de res, permeteu-me que feliciti Àngel Llopis per la gran iniciativa de publicar un llibre en commemoració dels 20 anys de pitch & putt a Catalunya. El seu entusiasme pel projecte se'n ha encomanat i ha servit d'inspiració a uns quants "enamorats" d'aquest joc, inclòs jo mateix, per acceptar de participar-hi de seguida. En el meu cas em vaig sentir especialment honorat de rebre l'encàrrec d'escriure el primer capítol sobre els orígens i història del pitch & putt, abans que aquest esport s'introduís a Catalunya.

Com passa a tots els que han d'escriure sense tenir experiència, durant un temps he estat pensant sobre la meua contribució, sense saber per on o de quina manera començar. Em varen recomanar que comencés pel principi, i que tot seguit anés explicant el que recordés. I així ho he fet.

Per tant, deixeu-me que comenci amb una anècdota que sempre tindrè a la memòria. Durant una reunió amb els membres de la Federació d'Associacions Internacionals de Pitch & putt (FIPPA), jo feia èmfasi en el fet que tot i que el nostre esport deriva del golf té característiques diferencials molt importants. El Dr. Fernando Morgado, un bon amic i home de notable sentit comú, em va interrompre i va suggerir que, de fet, el pitch & putt es podria considerar com el precursor del golf, ja que sembla que, en a l'inici, el golf es jugava en terrenys molt petits.

Forats i camps curts han existit probablement des de sempre, però també és veritat que amb els segles els camps de golf s'han anat allargant fins al punt que avui es necessiten gairebé cinc hores per jugar una competició. Però fixeu-vos que hi ha opinions per triar i remenar. Willie Parker, autor de The short game. How to play pitch & putt, deia que els camps de pitch & putt es van construir en les English country houses durant el segle XIX perquè hi juguessin les dones.

Molts de vosaltres coneixereu el fet que un bon nombre de golfistes de primer nivell tenen a casa seva els seus propis terrenys de pràctiques i també, lògicament, greens de pràctiques d'excel·lent qualitat. En el segle XIX passava el mateix. J. H. Taylor, guanyador cinc vegades del British Open, va construir un camp de pitch & putt prop de casa seva, a Manchester. Un camp de pitch & putt tipus links es va inaugurar en la costa prop de Portsmouth l'abril de 1914. Diferents camps es van construir a Amèrica i Canadà durant els anys vint, i camps com Stanley Park (Vancouver, 1932), Jones Beach Park (Nova York) i San Diego (Califòrnia), aquests dos l'any 1934, encara són camps municipals molt populars. Després de fer una mica d'investigació, estic especialment satisfet de poder dir que aquests, i molts altres camps pioners de pitch & putt arreu del món, coincidien a tenir divuit forats amb una

Guanyadors de diferents Campionats Nacionals irlandesos a la dècada dels seixanta i principis del setanta.

llargada inferior als 1.200 metres, i no tenien cap forat de més de 90 metres. D'altra banda, el nombre de pals es limitava a tres. Retrospectivament, semblaria que les "normes de compromís" de l'Associació Europea de Pitch & putt (EPPA) –un tema molt debatut, però acceptat per competicions a escala internacional– coincideixen amb el que varen establir els nostres precursors i pioners de l'esport.

Per tant, el pitch & putt no és de cap manera un esport nou; com es pot veure, la seva pràctica en diversos països ve de lluny, malgrat que malauradament mai no ha estat un esport organitzat a escala internacional. En el segle passat es van obrir centenars de camps municipals i privats arreu del món al Canadà, Estats Units, Austràlia i alguns països europeus. Però aquestes instal·lacions estaven pensades únicament per al joc d'àmbit local. No hi havia relació entre aquests camps i tampoc una coordinació per promoure regles comunes o per desenvolupar l'esport de manera que els jugadors sentissin la necessitat de jugar en diferents recorreguts. Com a conseqüència d'aquest desinterès, les competicions eren infreqüents.

Un desenvolupament sostenible va iniciar-se en el sud d'Irlanda coincidint amb els inicis de la Segona Guerra Mundial. El gerent d'un banc local va construir un camp de pitch & putt de nou forats en un lloc de vacances molt popular, un petit poble en la costa, molt a prop de la ciutat de Cork. Durant la Guerra, i després que aquesta acabés, hi havia dificultats per trobar pals i boles de golf, atesa l'escassetat d'algunes primeres matèries. També viatjar als diferents camps de golf es feia prou difícil. Però va ser en aquell moment que el pitch & putt va començar a agafar protagonisme i es van construir diverses instal·lacions en localitats costaneres dels comtats de Cork i de Kerry. A l'inici dels anys quaranta l'Associació de Turisme Irlandès va enviar representats perquè inspeccionessin aquests camps i els polítics varen parlar molt positivament del potencial del nou esport, ja que requeria poca quantitat de terreny i estava a l'abast de tota la població.

L'interès pel pitch & putt va créixer molt durant els anys de la Guerra als voltants de Cork. En una reunió celebrada en aquesta ciutat al desembre de 1944 es va fundar la Irish Amateur Pitch & Putt Union i es va triar com a president el director de banc Sr. W. A. Collins. Es van dissenyar una sèrie de regles que no serien revisades i posades al dia fins a l'any 1976 i encara són, la majoria, vigents avui dia. Dos dels trofeus presentats per la nova entitat l'any 1946, la Day Cup, per al campionat nacional de pitch & putt, i l'Elvery Cup, per al campionat nacional de dones, encara es juguen actualment.

El president Collins va traslladar-se a Dublín i el seu entusiasme pel pitch & putt va fer que comencessin a crear-se camps a la costa est. Aquests camps van formar la seva pròpia associació l'any 1954 i després de sis anys de negociacions les dues organitzacions del país –Munster i Leinster– van acceptar formar la Pitch & Putt Union of Ireland. Un dels problemes per resoldre en aquelles negociacions era que els camps de Leinster eren més llargs i acceptaven que es jugués amb tres pals.

Guanyadors de diferents Campionats Nacionals irlandesos a la dècada dels seixanta i principis del setanta.

L'any 1996 la Pitch & Putt Union of Ireland (PPUI) tenia 42 camps afiliats. Avui hi ha uns 120 clubs amb un total d'11.000 jugadors amb llicència, inclosos els jugadors d'Irlanda del Nord. En els 32 counties (regions administratives) de l'illa, el pitch & putt és sobretot popular en dues de les quatre províncies (Munster i Leinster). Uns 16 counties tenen equips que participen en l'Inter-Counties Championship.

El desenvolupament de l'activitat del pitch & putt irlandès ha tingut lloc de diferents maneres:

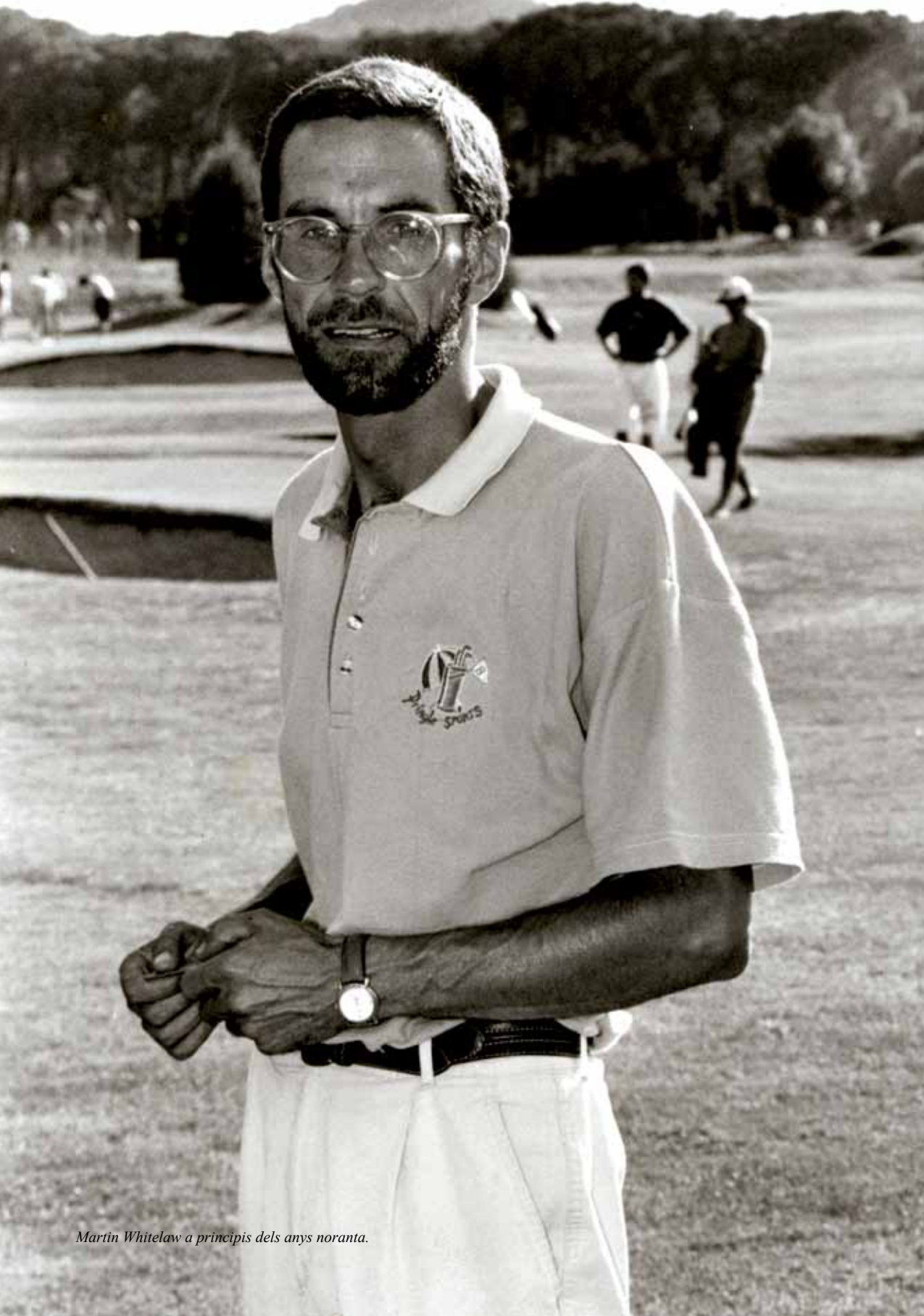
1. Grups que funden una associació local.
2. Fàbriques que construeixen un camp dins del seu recinte.
3. Seccions esportives d'empreses que tenen un camp de joc.
4. Instal·lacions construïdes en terrenys propers a camps de futbol i de rugbi.
5. Camps construïts per hospitals com a lloc d'esbarjo per als malalts i el personal.
6. Camps comercials on es paguen uns drets de joc. Molts d'aquests camps no estan afiliats a la PPUI. S'estima que hi ha uns 300 camps d'aquest tipus en total i molts d'ells tenen distàncies més llargues que les permeses per la PPUI (forats de 70 metres com a màxim).
7. Instal·lacions recreatives a escala municipal.
8. Instal·lacions dins de complexos militars.

Quan el 1988 vaig començar a construir un camp de pitch & putt a la Costa Brava, Sean Lynch de Melbourne fundava l'Associació Australiana de Pitch & putt. Posteriorment amb el suport, ni més ni menys, que del meu heroi Greg Norman, va iniciar una expansió per la resta d' Austràlia i Amèrica del Nord amb la construcció de diversos camps.

Mentrestant, el primer partit internacional de què tinc notícia es va celebrar l'any 1981 entre els equips d'Irlanda i Anglaterra. De fet, la British Pitch & Putt Union es va fundar pocs anys després amb l'objectiu d'establir una sèrie de normes comunes, augmentar la interacció entre els camps i coordinar i regular les competicions a Anglaterra.

Això va ser seguit per una altra competició a escala internacional entre Austràlia i Irlanda prop de Dublín l'any 1993. L'històric primer torneig internacional celebrat en un camp de pitch & putt australià va tenir lloc el mes d'octubre de 1996 entre una selecció local i la irlandesa. Exactament un any després, durant el mes d'octubre de 1997, a Solius (Catalunya) va tenir lloc un altre esdeveniment històric quan el campió del món, Irlanda, ens va impressionar amb el seu joc tan precís i el seu domini de l'esport guanyant clarament a la primera selecció catalana.

Ara és moment d'explicar com el pitch & putt es va desenvolupar aquí, a Catalunya, amb la inauguració del camp a Santa Cristina d'Aro, fa vint anys.

Martin Whitelaw a principis dels anys noranta.

EL PRIMER CAMP DE PITCH & PUTT A CATALUNYA

Per Martin Whitelaw

Quan tenia tretze anys, els meus pares van enviar-me a una escola privada que tenia fama de tenir un molt bon equip de rugbi. Però com que era un noi prim i pesava poc, estava clar que jo no faria carrera en aquell esport de "múscul". En canvi, l'escola tenia un camp de pitch & putt de nou forats i jo hi passava molt de temps, sobretot ajudant el jardiner que se'n cuidava del manteniment. De fet, ell em va donar molts consells sobre els fonaments bàsics del disseny i manteniment dels camps de pitch & putt. Per exemple, una vegada em va dir que, si era possible, era millor dissenyar el recorregut en direcció contrària a les agulles del rellotge. Em pregunto si els que esteu llegint aquest capítol podeu imaginar per què em va donar aquest consell. La qüestió és que des d'aleshores, jo he dissenyat set camps de pitch & putt, tots ells –amb l'excepció del camp del Montseny– en sentit contrari de les agulles del rellotge. En realitat, molts dels consells que em va donar aquell jardiner em van fer arribar a la conclusió que seria un error demanar a un arquitecte de golf que dissenyés un pitch & putt (amb l'excepció del magnífic camp de Handicap 1, dissenyat per en Ramon Espinosa). Quan s'escriguí un llibre sobre els trenta anys del pitch & putt a Catalunya prometo que us explicaré el perquè de tot plegat. Mentrestant, el meu pare es va adonar del meu entusiasme per l'esport. Com que era propietari de terrenys agrícoles a la vora d'un llac molt bonic al mig d'Irlanda, i no tenia la salut necessària per cuidar-se del bestiar, va decidir construir un pitch & putt en aquelles terres buides. De tots els membres de la família, jo era el més interessat a col·laborar en el projecte i vaig ajudar de forma entusiasta en el disseny del camp i me'n cuidava durant els períodes de vacances de l'escola.

Varen passar molts anys, i en un altre punt del món, on la vida em va portar, em va entrar curiositat per saber si encara podia colpejar una bola de golf adequadament. Vaig conduir el meu petit cotxe de segona mà fins a un prestigiós camp de golf de la Costa Brava i amb la meua bossa, molt vella, i sis pals, entre els quals hi havia un bastó de putts amb la vareta de fusta, vaig demanar preu dels "caríssims" drets de joc. L'experiència no va ser gaire agradable. Em varen obligar a llogar els serveis d'un cadi i un oficial de pista, que em va seguir durant tot el recorregut. En un dels forats, després d'haver llançat dues boles noves dins de la piscina d'una casa veïna, el cadi em va suggerir que jugués amb una bola vella. Amb tot el sarcasme del que vaig ser capaç, li vaig contestar que jo mai no havia jugat amb una bola vella! (Sempre he estat partidari de barrejar aquest esport amb el sentit de l'humor).

Aquell dia vaig veure clar que havia de construir un camp de pitch & putt, amb menys pretensions, obert a tothom i amb un preu assequible. Vaig convèncer el propietari d'un terreny agrícola de Solius que estava abandonat per fer un negoci junts i ell va estar d'acord a llogar-me el terreny per un període inicial de deu anys.

Mirant-ho amb perspectiva, imagino que fa vint anys el procés d'aconseguir els permisos de construcció no tenia les mateixes dificultats que avui. L'alcalde de Santa Cristina d'Aro em va ajudar molt i va defensar el projecte, no solament a escala municipal sinó també davant de les Administracions provincials i nacionals, que tenien competències en el sector. Avui dia potser farien falta un grapat d'anys per tenir tots els permisos que es requereixen. Un préstec bancari em va donar l'empenta necessària per a la construcció del camp, i a més vaig tenir molta sort que el terreny que envoltava l'antiga masoveria de Can Dalmau tingués una forma que per-

fotos: 1.- Vista aèria del camp de Solius. 2.- Martin impartint classes al Golf Centre Solius. 3.- Martin Whitelaw durant l'entrega de premis de l'International Challenge Cup de 1997 entre Catalunya i Irlanda. 4.- Al camp de Solius s'hi van aficionar molts jugadors des de ben joves.

metia dissenyar un camp interessant sense necessitat de fer un gran moviment de terres ni de plantar arbres, perquè ja n'hi havia. A més el meu sogre, Ferran Teixidor, amb la seva formidable experiència com a horticultor, va ser d'una gran ajuda des del principi de les obres i especialment en la construcció dels greens. La col·laboració i consell professional del Sr. Pedro Ayala, encarregat del camp del Club de Golf Santa Cristina, va ser també un ingredient indispensable. Tots junts vàrem ser capaços de construir un camp molt bonic i respectuós amb l'entorn.

Potser us sorprendrà saber que vàrem trigar gairebé dos anys per enllestir el camp, sobretot per problemes de pressupost. Moltes parts del disseny, els greens i fins i tot el petit llac davant del forat número 10 es van construir utilitzant aixades i pales. Solucionar els problemes de drenatge va ser un malson. El dipòsit del darrere de la casa es va haver de buidar i netejar. Fins i tot la sembra dels carrers i dels greens es va fer sense utilitzar maquinària. De fet, vàrem haver de sembrar tot el camp dues vegades a causa d'una tempesta que va caure tot just quan havíem fet la primera sembra. Malgrat la sequera del 1989, l'herba creixia i això ens obligava a regar-la, fertilitzar-la i tallar-la freqüentment. Els diners s'acabaven i recordo que em sentia ric quan tenia el dipòsit de benzina ple en el meu cotxe per anar des de Solius a casa meua, a Girona. Durant l'estiu del 89 havia esgotat el pressupost i el meu soci va refusar afegir el que era necessari per comprar les banderes, les estores i la maquinària per fer el manteniment. Havia invertit tots els meus estalvis en el projecte i l'advocat del meu soci va suggerir que ho deixés córrer. Jo havia sobrepassat el pressupost de despeses, havia d'admetre que havia comès un error de càlcul molt costós i havia d'aprendre la lliçó. Aquesta va ser potser la reunió més difícil de la meua vida. Però amb l'ajuda de la meua família i el meu sogre vaig ser capaç de fer front a les poques despeses pendents fins a deixar el camp gairebé a punt per poder ser inaugurat.

De tota manera el camp mai no va ser inaugurat. Jo em sentia tan orgullós del camp que em vaig obsessionar a perfeccionar-lo i continuava segant l'herba més i més. En el perímetre del camp hi havia una pista de bicicleta tot terreny (BTT) i sovint els ciclistes es paraven per admirar-lo.

El dia 1 de gener de 1990 diversos nois varen aparèixer amb pals i varen començar a jugar malgrat que encara no havíem rebut les banderes. Amb atreviment, em vaig dirigir a ells i els vaig demanar de pagar una entrada en forma de donatiu de 500 pessetes per jugar els divuit forats. Varen acceptar molt contents la proposta i el camp es va inaugurar. Sense cap mena de cerimònia.

Jo estava força content amb aquell camp que vaig construir avui fa vint anys, però no havia donat prou importància a la "casa club". De fet mai no havia pensat que Solius pogués ser un club. L'únic model de pitch & putt que coneixia era el del meu pare, que era només un camp sense cap mena d'instal·lació ni de socis. Els jugadors pagaven únicament una modesta quantitat cada vegada que hi anaven a jugar. Des d'una antiga caravana jo els entregava els pals i dues boles velles, i després de la partida solien anar a un bar proper i parlaven de birdies i bogeys.

A Solius a mi em preocupava més tenir un garatge per a la maquinària, les eines i els productes de manteniment. La màquina que expedia Coca-Cola estava darrere dels sacs de fertilitzants i jo entregava els llapis i les bosses amb tres pals des de la finestra! De fet em fa vergonya admetre que vaig trigar uns quants mesos a adonar-me que havia de construir uns lavabos. Ja veig que m'estic desviant, però ja que he esmentat els tres pals que anaven inclosos en el preu, recordo que em va sorprendre veure jugadors que arribaven amb unes grans bosses plenes de pals i amb carrets. Va ser llavors quan vaig recordar el que una vegada em va dir el meu pare: "El client sempre té raó".

A poc a poc, però amb regularitat, el negoci anava funcionant. No perquè em gastés diners en publicitat, sinó perquè els jugadors tornaven a venir amb amics. Gràcies a un bon amic, artista

fotos: 1.- Imatge del moment de plantar el magnífic conjunt d'arbres que presidien la part dreta del carrer del 18 i del 17. **2.-** Felicitació nadalenca. **3.-** Imatge de les banderes del 15 (en primer pla) i del 17 al fons. Més al fons, la masia de Can Dalmau. **4.-** Imatge del que seria el green del 18 envoltat amb cordes. A la dreta podem veure el projecte del llac i els pins que hi havia al voltant del green del 12. Al fons a l'esquerra es pot apreciar el tee de 15, elevat entre pins.

i jugador, en Mario Giménez, vaig llogar un cartell publicitari força gran, al costat de la carretera i a prop de Santa Cristina. Va pintar de verd un anunci curiós amb dues muntanyetes amb la llegenda "L'herba està creixent en la nostra escola". Un mes després hi vaig afegir una bandera. I més tard vaig afegir-hi: "Escola de Golf - 18 forats de pitch & putt".

El juny de 1990 ja cobria les despeses. De fet, el juny de 1990 vaig començar a adonar-me que estava venent una cosa realment addictiva. Els mateixos jugadors venien diverses vegades per setmana: estaven enganxats. Jo vaig sentir-me malament per cobrar uns drets de joc cada vegada que visitaven el camp; per tant, vaig decidir no fer cas del meu pare i el seu concepte de "pagui només quan jugui" i vaig convidar a un nombre seleccionat de jugadors habituals a pagar un abonament anual per jugar quan volguessin –set dies a la setmana–. Vaig fer números. Vaig calcular que tothom estaria fora un mes a l'any per vacances i ningú no voldria jugar en dies de pluja; per tant, vaig demanar l'equivalent de 52 drets de joc. Mai no vaig preguntar quant demanaven altres camps de pitch & putt per tenir un accés anual, però sospito que als addictes de Solius els sortia a compte. Mai no em vaig penedir d'haver fet aquesta oferta; després de tot, això va donar una dimensió social al "club". Admeto, però, que vaig quedar sorprès quan un dels membres em va ensenyar un certificat del metge per estar un mes de baixa a causa d'una lesió i em va demanar que li retornés l'import de la quota anual.

Aleshores em varen demanar que organitzés el primer torneig de pitch & putt. Aquí es va veure que era un assumpte problemàtic, ja que hi havia grups de jugadors amb habilitats de joc molt diferents i cap sistema de handicap. Per tant, vaig anunciar una competició per a principiants, estipulant que aquests eren els que no eren jugadors de golf ni tenien un handicap de golf. El que va passar és que tres nois que venien a Solius per primera vegada varen guanyar el primer, segon i tercer premi.

Els meus jugadors habituals estaven furiosos i se'n varen anar immediatament. Vaig haver d'entregar els trofeus a aquells tres convidats en el pàrquing. Immediatament vaig decidir estudiar i crear un sistema d'handicap.

He d'admetre que aquest sistema d'handicap era en aquell inici més aviat bàsic i poc elaborat. Simplement es basava a dividir el nombre de cops sobre par per dos; per tant, un resultat de 74 cops equivalia a tenir un handicap 10, que s'havia d'anar ajustant després de tres tornejos. Si alguns jugadors de golf es presentaven a jugar una competició, es reduïa el seu handicap de golf en el 75 per cent i, després, combinant-lo amb el seu resultat brut en la prova, se'ls adjudicava un handicap de pitch & putt. Durant dos anys, altres camps m'enviaven per fax el resultat de les seves competicions i, juntament amb la meva dona Carme, modificàvem artesanalment a la cuina de casa els handicaps dels jugadors.

Tant els jugadors com els responsables dels camps estarem sempre agraïts a l'Ignasi Voltà (del Vendrell), que amb el suport de la Federació Catalana de Golf, va treballar intensament fins a arribar a dissenyar un bon sistema. Un sistema que encara funciona força bé avui dia.

En el camp del meu pare jugaven gairebé sempre junts els mateixos jugadors, i abans de començar solien discutir i negociar sobre els respectius handicaps. En Joan diria a en Pere: "Val, et dono dos cops d'avantatge si en Miquel me'n dóna un a mi". I un cop arribaven a un acord començava la partida.

En el cas de Solius, jo estava sorprès en comprovar el nivell de competitivitat dels jugadors i com insistien a jugar en els concursos amb qui no coneixien. Aquesta era una raó per la qual tenir un bon sistema d'handicap era essencial. Però lògicament això volia dir que s'havia de jugar d'acord amb les mateixes regles. El 1990 no tothom estava familiaritzat amb les regles del joc.

Fotos: 1.- Imatge de la petita casa club, que ja era pràcticament acabada. Els únics arbres que hi havia a la zona eren plataners alts i prims. Més tard s'hi plantarien acàcies i un petit jardinet que envoltava una petita terrassa. 2.- Imatge del cartell publicitari que es va instal·lar a peu de la carretera de Llagostera a Santa Cristina. 3.- Perspectiva de la zona on s'ubicaria el green de putts, tot el carrer del 18, i els futurs greens del 18, 12, 14 i 15, tapats amb plàstics negres. 4.- Imatge de l'equip irlandès durant el primer gran enfrontament internacional a Solius l'any 1997. 5.- Magnífic detall de la riquesa natural que servia de marc al forat 2 i a la façana de Can Dalmau. 6.- Imatge de com el professor de Solius, Pedro, imparteix classes.

Per tant, per evitar discussions desagradables havíem de ser molt estrictes en aplicar-les. En una ocasió, vaig rebre una carta certificada enviada per l'advocat d'un jugador pel fet d'haver-li posat una sanció de dos cops, perquè havia trencat la branca d'un arbre per millorar la seva posició i així tenir un cop més fàcil cap al green. L'honor, l'honestedat i el respecte per les regles són elements essencials per a aquest esport, però també és cert que de seguida es va fer evident que les regles són (innecessàriament) complicades i per tant en les competicions més importants es feia indispensable la presència d'àrbitres oficials. Sense pensar-ho gaire, vaig intentar convertir-me jo mateix en àrbitre i en una ocasió vaig desqualificar un jugador de Solius en una competició Interclubs que pretenia haver trobat la seva bola perduda i continuava jugant amb una que era diferent de l'original. Des d'aleshores no ha tornat a parlar amb mi. Haig de reconèixer que fa vint anys el meu caràcter tenia una part poc agradable i vaig castigar alguns amics i jugadors per no respectar les normes, sobretot en el meu camp. S'ha d'entendre que l'havia construït amb les meves mans i l'estimava com si fos el meu fill. Un membre molt conegut del camp de golf local va arribar un dia a Solius amb tres o quatre senyores d'acompanyants. Va pagar la quota i es va dirigir al primer tee. Jo tenia a les meves mans unes pinces i una galleda per recollir les burilles de les cigarretes. A mig camí del primer forat vaig demanar a les senyores que sortissin del camp. Per dos motius: un perquè només els jugadors podien accedir al camp, i segon perquè per postres les senyores calçaven sabates amb talons de punxa. La resposta va ser: "Les nostres sabates de golf estan en els vestuaris del Real Club de Golf del Prat". I, a part d'això, "qui era jo, un recollidor de burilles, per impedir que acompanyessin un jugador?". També recordo que vaig demanar al propietari d'un camp de golf de Girona que agafés el rasclat i arreglés el búnquer en el forat número tres.

En realitat recordo haver demanat, a diversos "clients" que avui dia estan entre els millors jugadors del país, de portar-se bé o deixar de jugar. Avui, tants anys després, me n'adono que potser el to de veu i el fet d'escollir expressions inapropiades, expressades en moments de nervis i també degudes a la manca de vocabulari, varen estar fora de lloc. I per això demano disculpes a tots aquells que se sentissin agreujats. Eren reaccions espontànies per tractar de protegir el "meu fill". Amb el temps vaig adonar-me que era el moment de tenir àrbitres i controladors qualificats i també una recepcionista tan maca i simpàtica com la Meritxell!

Tot plegat, l'univers del pitch & putt català començava a créixer i era una mica massa per a mi sol, i vaig decidir convidar els propietaris d'altres camps a dinar a Santa Cristina per veure si, plegats, podíem col·laborar i assegurar que el nostre esport pogués anar endavant amb la col·laboració de tots i la coordinació de les nostres activitats.

Un diumenge pel matí hi havia una cua de cotxes esperant entrar al pàrquing. Tot just al costat del pont hi havia dues noies molt maques que paraven a cada cotxe i els entregaven fulletons explicant als "meus jugadors" que a Campmany s'havia obert recentment un nou camp de pitch & putt. Jo vaig acceptar amb agraïment el fulletó i encara avui em sap greu no haver-ne guardat una còpia. Hi havia una fotografia molt bonica d'un noi i una noia jugant al setè green de Solius! Jo no em vaig veure amb cor de dir a les noies que el que estaven fent no era ètic. Aquell matí, després de la competició, hi havia un fulletó en el parabrisa de cada cotxe. No em sorprenia que els propietaris d'aquell camp fossin més aviat escèptics d'acceptar la meva invitació a dinar. En realitat cap dels meus convidats no podia imaginar quin podria ser el resultat de la reunió. Excepte, potser, algun dels directius de la Federació Catalana de Golf (FCG) ja que, per alguna raó misteriosa, havia rebut còpia de la meva invitació.

Immediatament em varen contactar per part de la FCG i em varen demanar que tingués una reunió amb un representant de la Federació. Hauríem d'haver intercanviat targetes de visita, però jo no en tenia cap. Em va sorprendre, però, la del representant de la Federació; a la seva fla-